III. PILKAPYNAI

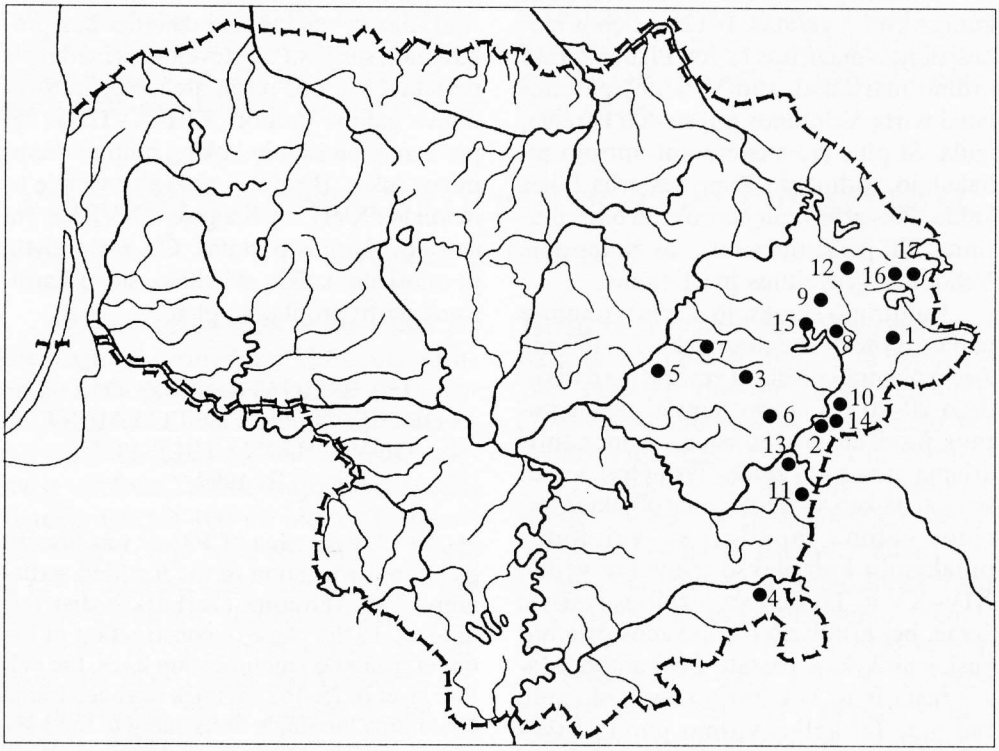

11 pav. Pilkapynai:
Fig. 11. Barrow cemeteries:

1 – Ažušilė, 2 – Baliuliai, 3 – Baltadvaris, 4 – Jašiūnai, 5 – Jakšiškis, 6 – Jutonys, 7 – Kurklių Šilas, 8 – Laukšteniai, 9 – Minčia, 10 – Paduobė–Šaltaliūnė, 11 – Pilviškės, 12 – Salakas, 13 – Santaka, 14 – Sudota I, 15 – Vaišniūnai, 16 – Vigodka I, 17 – Vigodka II.

AŽUŠILĖS PILKAPYNAS

Zenonas BAUBONIS

Ažušilės pilkapynas yra Ignalinos r., 0,8 km į PR nuo Varnio ež., 0,4 km į Š nuo Ežerėlio (Barnio) ež., tiek pat į ŠR nuo Lukštinio ež., 20 m į P nuo kelio iš Kalviasalio į Ignalinos – Zarasų kelią, Vidiškių miške, Ignalinos g-jos 96 ir 97 kvartaluose. Anksčiau šioje vietoje buvo dirbami laukai ir tik 7 dešimtmetyje užsodintas miškas. Todėl beveik visi pilkapiai daugiau ar mažiau apnaikinti. Iš pilkapyne esančių 84 pilkapių šeši suardyti įrengiant miško kvartalines linijas ir nuolat žalojami jas mineralizuojant. Dar 7 pilkapius ardo miško keliukas. 2000 m. ištirtas vienas iš šešių kvartalinės linijos sužalotų pilkapių, esantis pilkapyno V pakraštyje. Šioje vietoje naujame kvartalinės suarime mėtėsi degintiniai kaulai, rudos spalvos suartame sluoksnyje buvo matyti juodos degėsingos dėmės.

Prieš tyrimus atrodė, kad pilkapio sampilas yra 6 m skersmens, tačiau tyrimų eigoje paaiškėjo, kad jis beveik visiškai nuartas dar tuo metu, kai šioje vietoje buvo dirbama žemė, vėliau – sodinant mišką ir įrengiant kvartalinę liniją. Tikrasis pilkapio sampilas buvęs apie 9–10 m skersmens, supiltas iš geltono smėlio. Jo aptikti tik apie 15–20 cm storio likučiai. Geriau išlikęs pilkapio pagrindas, tai pilkos-balkšvos-gelsvos-rausvos-juodos žemės sluoksnis, kurio vidutinis storis 6–8 cm, tačiau vietomis jis siekia iki 15–20 cm. Pilkapį juosė 3 grioviai iš Š, V ir P pusių, bei viena beveik apskrita duobė iš R pusės. Grioviai 6,5–8,8 m ilgio ir 1–2,5 m pločio. R esanti duobė yra 3,1x1,6–2,5 m skersmens. Grioviai siekė 0,9–1,15 m gylį nuo dabartinio žemės paviršiaus, o duobės gylis buvo net 1,28 m. Tačiau didžiąją dalį jų užpildo sudaro rudos spalvos miškožemis, užartas dirbant laukus arba sodinant mišką. Po šiuo sluoksniu fiksuotas nestoras (apie 10 cm) pelenų sluoksnis (buvęs pirminis paviršius?), o po juo – juodas 15–30 cm storio užpildas, prisotintas degėsių. Suartame pilkapio sampile aptiktos kelios degintinių kaulų sankaupos, viena iš jų kiek gausesnė – apie 20 cm skersmens ir 10 cm storio koncentracija. Kaulai stambūs, švarūs, kai kurie parudavę nuo greta jų buvusių geležinių dirbinių. Tarp kaulų rastas neaiškus sudegusio geležinio dirbinio fragmentas. Tai suardyto degintinio kapo liekanos.

Pagal sandarą ir formą pilkapis turėtų priklausyti vėlyvajam geležies amžiui.

AŽUŠILĖ BARROW CEMETERY

In Ažušilė barrow cemetery (Ignalina district) the disturbed barrow has been investigated. The piled earth of the barrow was of a diameter of approximately 9–10 m, piled from a sand. 3 ditches in the northern, western sides and one almost rounded pit in the eastern side surrounded it. In the ploughed piled earth of the barrow the remains of the destroyed cremation has been found – cremated bones, among them the fragment of unknown iron artefact was possible to see. According to both composition and the form the barrow must belong to the late Iron Age.